

*Les
Archives Ukrainiennes
en France*

1949-1954

*Український Архів
у Франції*

Paris - Париж

CINQ ANS DES ARCHIVES UKRAINIENNES EN FRANCE

Sur l'initiative du Visiteur apostolique pour les Ukrainiens en Europe occidentale, Son Excellence l'archevêque Jean Bučko, le 15 février 1949 furent créées, auprès de l'Ecole nationale des Langues orientales vivantes, les Archives ukrainiennes en France.

Ces Archives, propriété de l'Etat français, ont pour but d'assembler et de classer les divers documents relatifs à tous les aspects de la vie des Ukrainiens de France, en vue de faciliter dans l'avenir les travaux des historiens. Au début, il avait été décidé de ne recueillir que les documents se rapportant à la vie des seuls Ukrainiens habitant la France ; mais l'afflux des documents importants provenant d'autres pays a obligé la direction des Archives à créer des fonds consacrés à la vie des Ukrainiens des autres pays : Belgique, Allemagne, Pologne, Angleterre, Espagne, Suède, Autriche, Italie, Etats-Unis, Canada, Argentine, Brésil, Australie... Cependant, ces derniers fonds, constitués par des envois occasionnels, sont naturellement bien moins riches que le fonds ukrainien de France.

Les Archives sont dirigées par un Comité scientifique composé du président, Monsieur Henri Massé, membre de l'Institut, administrateur de l'Ecole nationale des Langues orientales vivantes, et de plusieurs membres : Madame Colette Meuvret, bibliothécaire en chef de l'Ecole nationale des Langues orientales vivantes ; le Père Van de Male, vicaire général pour les Ukrainiens en France ; les professeurs de l'Ecole nationale des Langues orientales vivantes : Monsieur Alfred Fichelle, professeur d'histoire et de géographie de l'Europe orientale ; Monsieur Henri Boissin, professeur de serbo-croate ; Monsieur Elie Borschak, chargé du cours d'ukrainien, directeur des Archives.

S. E. ARCHEVÊQUE JEAN BUČKO
DANS SON CABINET DE TRAVAIL A ROME

Le poste d'archiviste avait été confié à Monsieur Senioutovitch-Berežnyj, qui, après son départ aux Etats-Unis, fut remplacé par Monsieur Koliankivs'kyj, ancien bibliothécaire de l'Académie théologique et de l'Université Ivan Franko de L'viv.

Les Archives ne recueillent que des documents manuscrits ou ronéotypés ; les imprimés reçus sont, à quelques exceptions près, transmis à la bibliothèque de l'École.

Au terme de ces cinq années d'existence, les Archives comptent plus de 4500 documents enregistrés et un millier de documents qui attendent de l'être.

Parmi les documents des Archives, il faut signaler : les archives du premier cercle ukrainien à Paris ; les papiers de la délégation ukrainienne à la Conférence de la Paix en 1919 ; les documents sur la guerre libératrice en Ukraine de 1919 à 1920 ; les papiers des différentes Eglises ukrainiennes en France (catholique, orthodoxe, évangélique) ; les documents relatifs aux différentes organisations ukrainiennes en France depuis 1919 ; les matériaux sur les Ukrainiens de marque qui ont habité la France (S. Pełjura, V. Vynnyčenko, V. Prokopovyč, D. Doroženko, Z. Kuzelja) ; les archives des rédactions des journaux ukrainiens de Paris ; les lettres autographes de Žerov, de Vlyz'ko, de Nicolas et Antonine Chapoval, de Guillaume de Habsbourg, de Vasyl'ko... ; les documents relatifs aux Ukrainiens de Paris sous l'occupation allemande de 1940 à 1944 ; les matériaux sur la vie des Ukrainiens en France après la Libération de 1944 ; les documents relatifs à la mort et aux obsèques de l'hetman Skoropads'kyj ; des cartes de visite et des autographes ; des matériaux sur les différentes expositions ; les bandes de diverses éditions ukrainiennes et de toutes sortes d'envois ; des ex-libris ; des matériaux sur l'École nationale des Langues orientales vivantes, l'Institut d'Etudes slaves de l'Université de Paris et sur la participation des Ukrainiens à ces Institutions ; les documents sur la Société savante Ševčenko et l'Entr'aide des étudiants ukrainiens en France. Il faut signaler également le fonds des peintres et des compositeurs ukrainiens en France, les archives de l'Union des Femmes ukrainiennes en France, et une partie des archives de E. Bačyns'kyj de Genève...

Les documents ci-dessus mentionnés ne sont pas destinés à une proche publication ; ils sont conservés pour les historiens de l'avenir.

Les Archives restent en liaison constante avec d'autres Institutions scientifiques en France et à l'étranger.

П'ЯТЬ РОКІВ УКРАЇНСЬКОГО АРХІВУ У ФРАНЦІЇ

З ініціативи Високопреосвященнішого Владика Архiepіскопа Івана Бучка, Апостольського Візитатора українців католиків у Західній Європі, 15 лютого 1949 року, при Державній Школі Східніх Мов у Парижі, було засновано Український Архів у Франції.

Архів, що є власністю французької держави, має за мету зібрати й упорядкувати різні матеріали, що стосуються всебічного життя українців у Франції, щоб полегшити в майбутньому працю історикам. Спершу було вирішено збирати лише ті матеріали, що стосуються життя українців у самій Франції, але нашіли важливих документів з інших країн примусив дирекцію Українського Архіву запровадити відділи про українське життя в інших державах: Бельгії, Німеччині, Польщі, Англії, Еспанії, Швеції, Австрії, Італії, ЗДА, Канаді, Аргентині, Бразилії, Австралії тощо. Ці останні відділи, складені з випадкових присилок, є, звичайно, набагато менші, порівнюючи з українським відділом Франції.

Архівом керує Наукова Рада в складі : голова Ради п. Анрі Массе, член Французького Інституту, адміністратор Державної Школи Східніх Мов; члени Ради : пані Колет Мевре, головний кустос бібліотеки Державної Школи Східніх Мов ; о. Ван де Мале, Генеральний Вікарій для українців католиків у Франції; викладачі Державної Школи Східніх Мов : п. Альфред Фішель, професор історії та географії Східньої Європи ; п. Анрі Буассен, професор сербо-хорватської мови ; п. Ілько Борщак, викладач української мови, директор Архіву.

На працю архівіста було запрошено В. Сенютовича-Бережного, а по його виїзді до ЗДА, від серпня 1952 року, цю працю перейняв Микола Колянківський, колишній працівник бібліотек Богословської Академії та Університету ім. Івана Франка у Львові.

Архів збирає лише рукописні й циклостилеві матеріяли, а друки, що надходять (за малими виїмками), передає до бібліотеки Державної Школи Східніх Мов.

За ці п'ять років існування в Архіві зареєстровано понад 4.500 документів, а близько тисячі жде на зареєстрування.

Поміж документами Архіву треба тут згадати : Архів першої Української Громади в Парижі ; папери української делегації на Мирову Конференцію 1919 р. ; документи про визвольну боротьбу України 1917-1920 рр. ; папери про різні Церкви у Франції : католицьку, православну, євангелицьку ; документи про різні українські організації у Франції від 1919 року ; матеріяли про визначних українців, що жили у Франції : С. Петлюру, В. Вишниченка, В. Прокоповича, Д. Дорошенка, З. Кузеля ; архіви українських газет, що виходили в Парижі ; листи Зерова, Влизька, Антоніни й Миколи Шаповалів, Василя Вишиваного, Василька тощо ; документи, що стосуються українців Парижу під німецькою окупацією ; матеріяли про життя українців у Франції по визволенні (від 1944 р.) ; документи про смерть і похорон гетьмана П. Скоропадського ; візитівки й автографи ; матеріяли про різні виставки ; опаски різних українських видань та надсилок ; екслібриси ; матеріяли про Державну Школу Східніх Мов, Інститут Слов'янознавства Паризького Університету і участь українців у тих установах ; документи про НТШ і КоДУС у Франції ; треба згадати також відділ про українців малярів і композиторів у Франції ; архів Союзу Українок у Франції ; частину матеріялів з архіву Є. Бачинського в Женеві тощо.

Вищеназвані документи не є призначені до друку тенер, вони зберігаються для майбутніх істориків.

Архів перебуває в постійному зв'язку з іншими науковими установами у Франції та за її кордонами.

АНРІ МАССЕ, ГОЛОВА НАУКОВОЇ РАДИ
УКРАЇНСЬКОГО АРХІВУ У ФРАНЦІЇ

IMP. DANZIG
26, Rue des Francs-Bourgeois
PARIS